

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на тема:

„Дигитална трансформация на албанския пазар на одиторски услуги“
представен от **Илва Иса**

за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“**, докторант на самостоятелна подготовка, в докторантска програма **„Приложение на изчислителната техника в икономиката“** в Стопански факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“

от

доц. д-р Алтин Идризи, ръководител на катедра Счетоводство и финанси в Стопански факултет на университета в Елбасан „Александър Джувани“

Основание: Заповед на Ректора на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ РД 38-476/22.07.2025

1. Актуалност и значимост на изследването

Темата на дисертацията е изключително актуална и значима в контекста на съвременната дигитална трансформация на счетоводната и одиторската професия. Илва Иса поставя във фокус недотам изследван, но изключително важен казус – степента на внедряване на съвременни компютърно подпомагани одиторски техники (СААТs), изкуствен интелект и други дигитални технологии в одитната практика на Албания. В условията на бързо променяща се икономическа и технологична среда, изследването предлага стойностен принос както на теоретично, така и на практическо ниво.

Авторката много умело поставя в центъра на вниманието един национален контекст, който остава често извън полезрението на международната научна общност – Албания. Изследването показва как в рамките на една малка, но бързо променяща се пазарна икономика се развива професията на одитора, какви предизвикателства среща тя и каква е ролята на институционалната, образователната и технологичната рамка за насърчаване на цифрови компетентности.

Освен това, Илва Иса предлага един задълбочен и интегриран подход към проблема, като анализира въздействието на дигитализацията върху всички фази на одиторския процес – от планиране до изпълнение, отчитане и последващи действия. Това прави дисертационния труд много по-пълен и концептуално устойчив от обикновени дескриптивни изследвания. Съчетанието от систематичен литературен преглед, разработка на емпирично изследване и формулиране на практически препоръки демонстрира силна научна подготовка и ангажираност към темата.

2. Научна и методологическа обосновааност

Дисертацията е методологически добре структурирана. Съставена е от четири основни глави и съдържа ясно формулирани цели, задачи, хипотези и изследователски въпроси. Особено впечатление прави изготвянето на четири отделни модела, съответстващи на фазите на одиторския процес: дигитализация, виртуализация, специализация и използване на одиторски информационни системи. Кандидатката използва както качествени, така и количествени методи, като анализът на събраните първични данни е осъществен посредством регресионни модели. Това показва високо ниво на аналитична подготовка и критично мислене.

3. Емпирично изследване и резултати

Емпиричната част на изследването се базира на анкета, разпространена сред 60 одиторски кантори, с изключение на международните дружества. Получени са 98 валидни отговора, което представлява добра извадка за изследване на малък пазар като албанския. Анализът показва, че въпреки известни статистически ограничения, кандидатката извежда редица важни заключения – като слабата технологична подготовка на одиторите, необходимостта от реформи в образователните програми и ролята на институционалната подкрепа. В този смисъл дисертацията има ясно изразен приложен характер.

4. Оригиналеност и приноси

Дисертационният труд притежава оригинален характер. Анализът на дигитализацията в одита в Албания е новаторски, както по своя предмет, така и по избран подход. Авторката въвежда интердисциплинарен подход, комбиниращ счетоводство, одит, информационни технологии и управление на знания. Основните научни и приложни приноси включват:

- Формулиране на фактори, влияещи върху степента на дигитализация в одитния сектор;
- Предложение за актуализация на учебните програми по счетоводство и одит;
- Анализ на регулаторната и институционалната рамка в Албания и сравнителен поглед с други държави;
- Идентифициране на бариери пред прилагането на съвременни технологии (език, инфраструктура, институционални изисквания).

5. Академична активност и публикации

Авторката демонстрира завидна активност в академичната сфера чрез участие в научни форуми, съавторство в публикации и активен интерес към тематиката на дисертацията. Това говори за устойчив ангажимент към научната дейност и изграждане на експертиза в избраната област.

6. Забележки и препоръки

Въпреки високото качество на представения труд, бих желал да обърна внимание на няколко аспекта, които биха могли да бъдат прецизирани в окончателната версия на дисертацията:

1. Езиково и стилово оформление – На места се срещат правописни, граматически и стилистични неточности, включително повторения и дълги, трудно четими изречения. Препоръчително е финално езиково редактиране.
2. Оформление на таблици и фигури – Част от таблиците и графиките са

представени без пълно заглавие, обяснение или посочване на източник.

Препоръчва се всяка фигура и таблица да бъде придружена с пояснение и да се позовава в текста.

3. Стандартизиране на библиографията – Библиографските източници следва да се оформят по единен международно приет стандарт, напр. АРА или Chicago. Липсва ясно разграничение между научни публикации, нормативни документи и интернет ресурси.

4. Разширяване на сравнителния контекст – Би било полезно да се включи по-детайлен анализ на състоянието на дигитализацията в съседни държави (например Косово, Северна Македония), за по-пълно оценяване на позицията на Албания.

5. Обсъждане на ограниченията – В емпиричната част могат по-ясно да бъдат посочени ограниченията на извадката и методологията, както и възможности за бъдещи подобрени изследвания.

Тези забележки обаче не омаловажават приноса на дисертационния труд, а по-скоро целят да подпомогнат подобряване на неговата финална редакция.

7. Заключение и препоръка

Представеният труд отговаря на всички изисквания за дисертация за придобиване на образователна и научна степен „доктор“. Той е актуален, методологически издържан, с ясно формулирани хипотези, с добър анализ на емпиричните данни и с доказан научен и практически принос. Авторката демонстрира способност за самостоятелна научноизследователска дейност, умения за критичен анализ и принос към развитието на одиторската професия в дигиталната ера.

Въз основа на направения анализ на представените ми материали считам, че **Илва Иса** има необходимите знания и умения в предметната област. Тя има изискуемия брой публикации и реално има приноси. Поради това подкрепям да ѝ бъде присъдена образователна и научна степен „доктор” в професионално направление 3.8 „Икономика”.

Рецензент: доц. д-р Алтин Идризи

Дата: 30/08/2025